

Slovenski dom

Štev. 137

V Ljubljani, v petek, 18. junija 1943-XXI

Leto VIII.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega
Izvor: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana.
Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Ljubljana.Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Vojno poročilo 1118:

Letalski napad na pantellerijsko pristanišče

Italijansko uradno vojno poročilo št. 1118 pravi:

Nemška vojna letala so napadla pantellerijsko pristanišče.

Nasprotnik je izvedel omejene letalske napadne nastope na manjše kraje po Calabriji in po Siciliji, ne da bi bil povzročil omebene vredne škodo.

Jugozahodno od Schiaccie (Agrigento) so naši lovci zbili v morje dve letali.

Na vzhodu: krajevni boji in letalski spopadi

Nad južnim odsekom sestreljenih 24 sovjetskih letal — Uspehi na morju pred Pantellerijo in na severnem Atlantiku — Hude angleške letalske izgube pri napadih na Nemčijo

Hitlerjev glavni stan, 18. junija. Nemško vrhovno poveljstvo je včeraj objavilo tole uradno vojno poročilo:

Z vzhodnega bojišča poročajo samo o krajevnem boju delovanju. Na južnem odseku je bilo včeraj brez lastnih izgub sestreljenih 24 sovjetskih letal, izmed katerih so dve uničili madžarski lovci. Na severnem frontnem bojišču so nemške čete zavržile več sovjetskih sunkov.

Letalstvo je pred Pantellerijo zadelo trgovsko ladjo srednje velikosti in pri oboroženem oglednem napadu na severnem Atlantiku tovorni parnik s težkimi bombami. Obe ladji sta utrpeli tako hude poškodbe, da je njihovo uničenje gotovo.

Angleški bombniki so zadnjo noč napadli zahodno nemško ozemlje in povzročili z bombami, odvrženimi na slonovanske predele, predvsem v Kölnu izgube med prebivalstvom in škodo na poslopih. Zadelo so bile štiri bolnišnice in tri cerkve. Hkrati so posamezna sovražna letala izvedla vzemirjevalne polete nad severno Nemčijo. Ni bilo ugotovljeno, da bi pri teh letalskih bombah. Nočni lovci in protiletalsko topništvo so uničili 14

Molk — temeljni zakon vojskovanja

Tehten članek nemškega propagandnega ministra o molčečnosti in o zmotah v obeh taborih

Berlin, 18. junija, s. »Eden temeljnih zakonov vojskovanja je bil vedno zakon molka — piše nemški propagandni minister dr. Goebbels v svojem običajnem članku v tedniku »Das Reich« pod naslovom »O govorjenju in molku.« »Tega zakona se mora držati ne samo prebivalstvo, temveč tudi vlada. Zato ni dosledno zahtevati, da bi vojaški in politični voditelji pravili ljudstvu več, kakor pa jim dovoljuje razmere, tudi če bi se ljudstvu to utegnulo zdeli, zlasti ob določenih okoliščinah, samo ob sebi umevno ali celo dolžnost. Najde se kdo, ki na primer sprašuje, zakaj ne odgovorimo, kako nameravamo odgovoriti na nasilniške sovražniške letalske napade. Naj ne mislijo tisti, ki tako sprašujejo, da držimo križem roke; gotovo pa je, da tistega, kar na pristojnih mestih v zvezi s tem pripravljajo, ne morejo kar tako pripovedovati ljudstvu, ne da bi pri tem spravljali v hudo nevarnost izid priprave in dejanj ki bodo za pripravi prišli. Včasih zadostuje ena sama beseda, da se z njo razloži podrobno in tehtno delo cele vrste mesecev.«

»Toda — pripominja dalje minister — molčati je odločna nujnost za vse, ki raznašajo poročila, in za vsakdanje kritike. Gotovo je, da na

Trdna odločnost Italije za odpor do konca v vsakem primeru

Lausanne, 18. junija, s. »Tribune de Lausanne« prinaša na prvi strani članek o italijanskem odporu in v njem piše med drugim tudi tole: Uradni londonski in washingtonski govorniki pravijo, da bi italijanski narod moral prositi za mir. Če naj verjamemo tem sodnim sirenām, bi Italija lahko dobila vse, če bi v bodoče pretrgala s svojimi zavezniki. Zagotovljeno da bi ji bilo v bodočem svetu mesto, ki ji gre med kolonialnimi velesilami. Te ponudbe so brez dvoma zelo zapeljive, a samo trenutek premišljevanja pove, da njihova izpolnitev ni tako preprosta. Prav naj-

novejša zgodovina kaže, da se noben narod, ki je prenehal z bojem, ni mogel veseliti zaradi te odločitve. Vojske Belgije, Nizozemske in Francije so se vdale, a niti ena od vojnih strahot ni bila prihranjena njihovemu civilnemu prebivalstvu. Najbrž bi Italijo zadela ista usoda.

In potem, kako bi vendar Anglija mogla držati svoje obljube glede kolonij? Ali bi mar dovolila Italiji, da se vrne v Abesinijo in znova prežene neguša? Bi ji mar pustila, da bi se vrnila v Libijo?

Na drugi strani pa je težko odkriti znamenja o padanju italijanske morale v sedanjih okoliščinah. Prej bi lahko rekli, da se kažejo znamenja, da se je ta morala okrepila. Iz tega se da sklepati, da sta uradna Italija in italijansko prebivalstvo trdno odločena, upirati se do konca tudi ob morebitnem neposrednem sovražniškem vdoru. Nobena stvar nam ne dovoljuje dvoma, če se bo res znašla pred takšno resničnostjo. Zavezniki bodo nekoliko razočarani, ko bodo spoznali, da so se zmotili v svoji sodbi, da je Italija sibka točka osi. Ali

bo ta njihova prevara privedla do tega, da bodo spremenili svoje vojne načrte? Ali bodo opustili misel na vdor na italijanski polotok?

Novo bolgarsko narodno gibanje

Sofija, 18. junija, s. Predsednik bolgarske vlade Filov je poslanski večini poročal o podrobnostih glede ustanovitve velikega narodnega gibanja, ki ne bo imelo videza in pomena kake stranke, temveč se bo imenovalo »Bolgarska narodna zveza«. Gibanje bo združevalo vse zdrave in plodne sile, bodisi skupno, bodisi posamič, da se organizira obramba državnih in narodnih koristi. Predsednikov predlog so poslanci sprejeli enoglasno. V kratkem bodo objavljena pravila in pa podrobnosti o organizaciji tega gibanja.

Srbski voditelji kličejo ljudstvo k pametni politiki

Beograd, 18. junija, s. O binokostih so nekateri člani srbske vlade govorili velikim ljudskim množicam po raznih podeželskih krajih. Minister za narodno gospodarstvo Nedeljković je pred množico 6000 ljudi v Nišu imel govor, v katerem je svoje rojake spodbujal, naj se ne vdajajo angleškemu in boljševičnemu laskanju ter naj ne delajo nič, kar bi bilo v nasprotju s koristmi lastne dežele. Dejal je, da je korist srbskega naroda v tem, da hodi po poti sprave in se bliža osnim silam v okviru organizacije za novi red. V Jakovini je govoril pravosodni minister, ki je dejal, da se mora Srbija oprijeti politike mira za svoj narodni blagor. Srbija je izgubila vojno, je zaključil, in zdaj mora paziti, da ne bo povrh vsega izgubila še mir.

Za nepomembne sovražne letalske polete nad Nemčijo ne bo alarma

Berlin, 18. junija, s. Izdano je bilo naslednje sporočilo:

Snoči je bil v nemški prestolnici dan alarm za letalski napad. Ni moči poročati o ničemer važnem. Ni bilo nič škode in med prebivalstvom ni bilo žrtve. V bodoče ne bo objavljeno nobeno uradno sporočilo o alarmih, za katerimi ni prišlo nič takega, da bi bilo vredno omenjati.

Strašne razmere v ameriški industriji

Buenos Aires, 18. junija, s. Ameriško ministrstvo za delo je poročalo o nesrečah pri delu, ki so se pripetile od meseca julija 1940, pa do januarja leta 1943. V Združenih državah ter zahtevale življenje 48.500 delavcev. Ta številka presega število ameriških vojakov, padlih na raznih bojiščih. Poleg tega si je 258.300 delavcev okvarilo oči, prste, roke in noge. Od 5 milijonov delavcev je bil vsak ob povprečno tri delavne tedne. Zaradi nesreč je tako šlo v izgubo 110 milijard delovnih dni. Če pomislimo, da so izgube ameriških vojskih sil v prvih 18 mesecih vojne znašale 12.123 mrtvih, 15.042 ranjenih, 40.435 pogrešanih in 15.028 ujetnikov, je jasno, da kljub toliko hvaljenim tehničnim napredkom niso prav nič skrbeli za varnost in pomoč delavcem. Superkapitalizem, ki je ustvaril ogromna podjetja, v katerih je človek le še delec strojev, glede na delavske množice kakor na silo, ki jo je treba izkoristiti ter oceniti le po tem, koliko dobičkov prinašajo. Na vse ukrepe proti delovnim nezgodam, ki so zanje poskrbeli po tolikih državah, se v ameriškem industrijskem Babelu niso ozirali. Poleg tega se je v Združenih državah močno razvil alkoholizem, kar je še povečalo odstotek delovnih nesreč. Ob zaključku poročila je ministrstvo za delo jasno izpovedalo, da bi se večini teh nesreč zlasti v vojni industriji lahko ognili. Toda niti ministrstvo za delo niti kaka druga vladna oblast nista ukrenili ničesar, da bi se zmanjšala ali vsaj zajezila vznemirljiva nevarnost.

Vesti 18. junija

Madriska protikomunistična razstava »Takšni so bili rdeči«, ki je bila včeraj uradno zaprta, bo za teden dni podaljšana zaradi velikega navala.

Mornariški minister Združenih držav je dal pod državno nadzorstvo ladjedelnico Howarth v Filadelphiji, ker je izdelovala premalo ladij.

Proti Rooseveltovemu odloku, da se vpokličejo novi ljudje v vojsko, so vložili protest zastopniki industrije in kmetijstva, ki jih skrbi vedno večje pomanjkanje ročnih delavcev. Začasno je bil izdan ukrep o razširjenju obveznega dela tudi na druge slove, zlasti dijake, dijakinje in privatne uradnike.

Jorge Vargas, predsednik filipinske vlade, je poslal japonskemu ministrskemu predsedniku brzojav, v katerem se mu zahvaljuje v imenu svoje dežele za izjavo, v kateri je obljubil, da bodo Filipini še letos postali neodvisni. V istem brzojavu je Vargas prisegel na sodelovanje z Japonsko za nadaljevanje vojne proti skupnemu nasprotniku in za ustvarjanje velike Vzhodne Azije. V Madrid je prispel visoki komisar iz španskega Maroka, general Orgaz. General se bo udeležil seje španskega vrhovnega vojaškega sveta.

hajo, zato se Judje venomer prizadevajo, da bi zanetili nove spopade med narodi. Ta vojna je »njihova vojna«, vojna, ki so jo skrbno pripravili in ki naj bi jim prinesla najvišjo oblast po vsem svetu. Razmere v Palestini so samo majhna slika, prvi cilj in namen judovstva pa je, da bi kakor vampir sesal življenjske sile vsega sveta.

Nasprotnikovo priznanje branilcem Pantellerije

Buenos Aires, 18. junija, s. »Moramo se pokloniti hrabrim junakom, ki so tako dolgo držali Pantellerijo.« piše ameriški major Elliot v listu »New York Herald Tribune« in pravi, da zasedba Pantellerije ni nobena velika zmaga, temveč samo krajevni uspeh, ki ga je treba zapisati v dobro.

V uradnih razlagah in v časopisnih člankih pa bi se dalo zaslediti dve obžalovanja vredni stremeljenji. Prvo je tisto, ki trdi, da je padec Pantellerije dokaz, da so letalske sile same sposobne odločiti kako zmago. Po drugi strani pa zatrjujejo, da je osvojitve Pantellerije dokaz za razkrojenost italijanske morale.

Toda nobena teh razlag ne odgovarja resnici. Pantellerija je bila prisiljena vdati se zaradi

združene blokade po bombniških letalih in po nastopu pomorskih sil. Vrh tega je Pantelleria zelo majhen otok, ki je trpel pomanjkanje vode. Izpostavljen je bil enemu najsilovitejših bombardiranj, kar jih pomni vojaška zgodovina. V takšnih okoliščinah bi se bila po 20 dneh boja vdala pač sehera posadka. Torej ni nobenega razloga za dvom o italijanski morali.

koli priliki pripravljen odpustiti in pozabiti na vse napake svoje vlade. Nemški narod pa je mnogo bolj občutljiv glede tega in ga je zlasti razvabila cela vrsta hitrih bojnih nastopov in naglih zmag. Zato uspehov, ki se dosegajo tudi danes, — na primer na vzhodu — ne ocenjuje po vsem njihovem pomenu. Ti uspehi so nam dati možnost razširiti in obogatiti našo bojno silo, tako da danes lahko z mirnim zaupanjem gledamo na bližnji spopad vojnega materiala na zahodu.

»Sicer pa« — končuje minister dr. Goebbels svoja izvajanja — »kdor še ni grešil, naj prvi vrže kamen! Kdor je prisiljen, da mora včasih v enem samem trenutku narediti do sto naglih odločitev, ne more, — če gledamo po človeško — da ne bi bil zabredel v tako ali tako zmoto. Po drugi strani pa je v koščevnem položaju treba kake pomoči dajati prednost pred popolno nedelavnostjo.«

Nemška sodba o uspešnosti zavezniških letalskih napadov na nemška industrijska središča

Berlin, 18. junija, s. Zaradi nasilniškega napada, ki so ga Anglije in Amerikanci izvedli predsončnim na mesto Köln, pravi vojaški sodrnik nemške uradne poročevalske družbe, da je zdaj treba pogledati, koliko resnice je v nasprotnikovi trditvi, ki hoče dokazovati, da se je letalskim napadom na industrijska središča Nemčije, zlasti na Porurje, posrečilo znatno oslabilo nemško vojno silo. Nedavno potovanje po bombardiranih pokrajinah je jasno pokazalo, da so nasprotnikove bombe zade-

vale skoraj izključno stanovanjske predele ter umetniško in kulturno pomembne spomenike. Tisto, kar bi moralo biti nasprotnikov poglaviti cilj, ni bilo nikdar doseženo, in sicer zgolj zaradi tega, ker so manjkali pogoji za ustvaritev tega namena.

Pisec poudarja, da je treba samo prelistati dnevnike in tehnična poročila, pa si ustvarimo sodbu o pravem položaju, četudi se nemška poveljstva iz razumljivih razlogov vzdržujejo objav o škodi, ki so jo trpele posamezne, za vojno važne naprave. Posebno poudarjajo, da je nemška industrija opustila osredotočanje tovarn za strelivo in orožje na enem mestu in da je izdelavo razdelila na številne manjše kraje, posejane po vsem nemškem ozemlju. Razen tega pa so velika podjetja nemške vojne industrije, katerih rastiči razvoj je že večkrat poudaril minister Speer, skrita tako, da jih nasprotnikovi letalski oddelki ne morejo zaslediti, ter delajo v predelih, ki so za angleške in ameriške bombnike dejansko nedosegljivi.

Tudi če drži, da so industrija pridobivanja premoga, določene naprave v težki industriji stalnega značaja, je vendar po drugi strani resnično, da se premog koplje pod zemljo, zaradi česar je to delo skoraj neranljivo za letalske napade. Nemška industrija pa je izvedla razne ukrepe, ki znatno zmanjšujejo uspešnost nasprotnikovih nastopov.

Iz vsega tega je torej razvidno, da so cilji nasprotnikovega divjanja goste naseljena mesta po zahodni Nemčiji in to zaradi upanja, da bo moči oslabilo morale nemškega ljudstva. A že zdaj se lahko trdi, da je ta cilj nedosegljiv, zakaj doživeli smo, da prav prebivalci, ki živijo po najbolj prizadetih krajih, ne marajo zapustiti svojega delovnega mesta, četudi imajo obsežne možnosti za to. Ti podatki o dejstvih in o ukrepih za povečanje obrambne sile v prizadetih krajih kažejo konec koncev tudi, da so uspehi nasprotnikovih letalskih napadov na nemška industrijska središča daleč od tistega, kar si obetajo Anglije in Amerikanci.

Bogastvo in oblast: pravi namen svetovnega judovstva

Ankara, 18. junija, s. V prvem trimesečju letos so v Palestini ustanovili 309 novih judovskih trgovskih družb s skupnim kapitalom 670.000 funtov šterlingov, dočim je 45 drugih delniških družb, ki so seveda tudi vse judovske, zvišalo svoje kapitale na pol milijonov funtov. To je primer, ki jasno kaže, kako je judovstvo zmeraj znalo izkoristiti vojno, da bi obogatelo. Brez vojn mu dobički usi-

Angleško delavstvo ne mara komunistov v svojih vrstah

Stockholm, 18. junija, s. »Ne«, ki so ga izrekli zastopniki Angleške na svojem letnem kongresu v Londonu in ki odklanja prošnje komunistične stranke, da bi smela kot stranka stopiti v delavsko stranko, je glavni predmet razgovor v angleških političnih krogih. Proti vstopu komunistične stranke v delavsko stranko je glasovalo 1.950.000, za vstop pa 710.000. Minister Morrison, ki končno zapušča vodstvo stranke, je v svojem poslovnem govoru močno napadel vztrajnost komunistov, ki bi se radi združili. Dejal je, da to kaže njihov namen, da bi se mešali v zadeve med angleško in sovjetsko vlado. Ideje in programi komunistov so znani. Ne dopuščajo nikakih utvar, čeprav je Moskva razpustila kominterno. S tem je Morrison naravnost obsodil boljševizem in uradne angleške kroge, ki se zdaj boje, da jih bodo sovjeti zaradi tega napadli.

Lisbona, 17. junija, s. Kongres angleške delav-

Angleško nezadovoljstvo zaradi sporov med zavezniškimi Francozi

Lisbona, 18. junija, s. Politične razlike med De Gaulleom in Giraudjem razlaga londonski »Evening Star«, razpravljajo pa o njih tudi drugi listi. Pod naslovom »Sporazumita sel« piše »Star«: »Zaradi Sredozemskega morja, ki stoji pred velikimi dogodki, tesno povezanimi z usodo Francije, je obžalovanja vredno, da generala De Gaulle in Giraud nista sposobna premagati svojega osebnega nasprotja. V tej razpravi o največjih koristih Francije ne bi smela nobena druga stvar biti važnejša od tega. Na mrtvi točki, do katere so prišli zdaj, bi bilo treba brez oklevanja najti rešitev, da bi zavezniški lahko sprejeli novo francosko vlado kot popolno zaveznico, ji dali potrebno priznanje ter

začeli s popolno novo oborožitvijo francoskih sil za veliko nalogo bodočnosti.

Karikaturist Low priobčuje v listu »Evening« risbo treh zavezniških vojakov, ki čakajo pred vrati cerkve, kjer bi morala biti poroka med De Gaulleom in Giraudjem, toda na vratih cerkve visi opozorilo »Odloženo«. Eden izmed vojakov sprašuje: »Kako je z vojno?« Drugi odgovarja: »S katero vojno?« Karikaturist Stube priobčuje v »Daily Expressu« 12 risb, ki kažejo Giraudja in De Gaullea kot petelina za boje, ki se drug drugemu približujeta, potem pa spet oddaljujeta. Pod risbami je napis: »Cas beži.«

Župniku Nahtigalu in kaplanu Cvaru za obletnico smrti

zem. Črni naklep se mu je posrečil: G. župnik je bil obsojen na smrt in okrog poldneva istega dne umorjen.

Popoldne so šli komunisti še po g. Cvaru, ki je bil do takrat še v skrlevem. Tisti dan je ravno končal duhovne vaje. Tudi on je bil zaslišan, sojen in obsojen ter umorjen od istih ljudi ter na istem kraju 18. junija zvečer.

Čprav so komunisti že skoraj en mesec prej napovedali, kaj nameravajo napraviti v St. Rupertu, ljudje le niso mogli verjeti, ko so zvedeli, kaj se je zgodilo. Šele ko so objavili smrt obeh gospodov in še 11 drugih oseb z letaki, so morali verjeti. Dobre farane je pretresla ta vest v dno duše. Istočasno z g. žup-

Ob zadnjem komunističnem napadu na St. Rupert v dneh od 1. do 3. maja je večja zločinska skupina vdrla v cerkev sv. Pranciška na Veseli gori. Zažgali so cerkev, zgorela je zraven še ena klop pod korom; pokradli so v cerkvi rdečo preprogo, prt z velikega oltarja, 12 humeralov, 4 purifikatorije, 5 prtičev za umivanje, 2 brisači in 64 sveč; na grobu pa, kjer so pokopani g. župnik Nahtigal, g. kaplan Cvar in bogoslovec g. Hočevar so vse razmetali, raztrgali slike tam pokopanih in pokradli celo nagelne z groba, ki so jih nato nosile njihove vlačuge v lasel. Še celo kosčke raztrganih slik so nečastnezi popisali z različnimi sramotljivimi napisi na ranjke: pač najlepši dokaz, da njihovo sovraštvo do duhovnika sega celo preko groba. Iz src dobrih šentrupeških faranov pa njihovih slik niso mogli iztrgati in jih tudi nikoli ne bodo!

Prva žrtev komunističnega nasilja v šentrupeški fari je bila Zavodnikova družina iz Bistrice v začetku maja lanskega leta. Dober teden nato so zažgali občino. Od tedaj naprej se je stalno držala v tem kraju Prekova četa in grozila ljudem. Posebno fantje in dekleta KA so dan za dnem dobivali grozljiva pisma — nekatere so tudi odvlekli v hosto, jih zasliševali in zverinsko pretepali. Dne 29. maja so prvič odpeljali v hosto g. kaplana Cvara, ko je šel obhajati na Okrog. Čprav so ga že dva dni nato spustili, so se po fari vedno bolj širile govorice, da bosta v kratkem oba z župnikom ubita. Tako je partizanska zaščita pripravljala farane na umor. V noči od 12. na 13. junija je prišla patrula ponovno iskat gospoda Cvara. Ob 1. ponoči so ga hoteli izvabiti na obhajilo. Prejšnje popoldne so namreč v Prijateljevi gostilni v Tržišču morili sklenjeni, da mora to noč pasti. Zaenkrat pa se jim to še ni posrečilo.

G. Cvar je videl, da gre zdaj zares. Sklenil je pripraviti se na smrt. V nedeljo, 14. junija, je odšel v skrlevo delat duhovne vaje. Pred odhodom je znanec povedal: »Ta teden bomo pa šli!« Ko so ga vprašali, kako more kaj takega trditi, je razložil: »Ponoči se mi je sanjalo, da so prišli k meni ranjka mati, me prijeli za roko in rekli: Francelj, zdaj pa greva! — Boste videli, da bo res!«

Prvi dnevi naslednjega tedna so potekali še dokaj mirno. V sredo, 17. junija, pa je sredi popoldneva pridrlo kakih 20 do 30 komunistov v St. Rupert, med njimi je bilo precej domaćinov. Kakih dvanajst jih je obkloplilo župnišče, kjer so dobili župnika in drugega kaplana. Vlekli so ju skozi St. Rupert in Drago v hosto pod Mačkom, kjer je imel takrat Prek svoj logor. Ta jima je povedal, da so vsi trije šentrupeški gospodje obsojeni na smrt in da ima povelje vse tri ustreliti. Rekel pa je, da ne bo nobenega strelja, ampak bo vse skupaj poslal na štab bataljona, pa naj se tam zgovorijo, kakor vedo in znajo. Precej nato so ju čez skrlevo, St. Rupert, Vrh in Mali Cirknik odpeljali v logor pod Veliki Cirknik. Še isti večer so ju prvič zaslišali. Drugo zasliševanje je bilo naslednji dan 18. junija dopoldne. Zasliševal in sodil je Majcen Nace, politični komisar 2. bat. dolenskega odreda, sin mokronoškega župana, za smrtno obsodbo pa se je posebno prizadeval Maks Bizjak, uslužben na prehranjevalnem uradu v St. Rupertu — ki ga je Kompartija iz Ljubljane poslala v St. Rupert organizirati komuni-

Šimnovec Jože, žrtev komunističnega nasilja, odkopan

Ljubljana, 18. junija.

Prihodnji teden 24. junija bo že leto dni, odkar so komunistični zločinci odpeljali zastopnika Vzajemne zavarovalnice Jožeta Šimnovca in ga naslednji dan, 25. junija, po groznem mučenju umorili na Debelem hribu na Brezjem pri Dobrovi. Pred dnevi so našli draveljski fantje njegov grob in danes so izkopali njegovo truplo ter ga pripeljali v Dravje. Ostanke mučenškega trupla bodo položili v blagoslovljeno zemljo v nedeljo, dne 20. junija ob treh popoldne.

Obnovitvena dela v cerkvi pri božjem grobu v Štepanji vasi

Ljubljana, 18. junija.

Komaj dve leti je tega, odkar so se v Štepanji vasi naselili oo. kapucini in prevzeli skrbstvo nad lepo baročno zgodovinsko cerkvico, katere zgodovina je povezana tudi s ljubljansko kroniko. Duhovno življenje je po njihovem prihodu še bolj oživilo in danes prihaja dan za dnem v to svetilišče, kjer so redne službe božje in razne pobožnosti, vedno več častilcev sv. Stefana, zlasti pa obiskovalci božjega groba. O njem najdemo v Valvazorju na strani 696. v 11. knjigi med drugim zgodovinske vrstice, ki pričajo o postanku te cerkve in kapelice nekdanj tako obiskovanega božjega groba, ki ga je dal postaviti leta 1653 Janez Andrej pl. Stemberg, prost ljubljanski s preduhoviti podobami, predstavljajočimi trpljenje Jezusa Kristusa. Pred ta božji grob so romali številni ljubljani in okoličani ob petkih.

Sedaj ko so oo. kapucini prikupno cerkvico spet lepo uredili in imajo v njej redno službo božjo, prihaja semkaj spet mnogo ljudstva. Naj navedemo samo to, da je bila v cerkvi v Štepanji vasi letos posebna posvetitev Mariji, dalje da je bilo na spravi dan okrog 600 sv. obhajil, na dan spokorne procesije pa se je pridružila veliki verski prireditvi na Rakovniku tudi posebna procesija iz Štepanje vasi.

Zato so Štepanci in vsi obiskovalci cerkvice sv. Stefana in pokopališča zelo veseli, da so se za-

nikom je bil ubit tudi Jakš Alojzij, posestnik na Roženberku št. 4 — odločen in dober krščanski mož in oče 12 otrok.

Grobove so že drugi dan našli, ker so se morili že zvečer 18. junija od tam preseliti. Čprav so komunisti grozili in nekajkrat celo streljali na ljudi, ki so prišli molit na grobove, se za naprej niso dali več oplasti: prinašali so sveče, cvetlice in vence na grobove. Zlasti veliko obiskovalcev je prišlo na grobove ob nedeljah popoldne.

Zakaj sta gospoda morala pasti? Zaradi politike? Komunisti sami so na to vprašanje odgovorili na svojih letakih. Gospod župnik je bil obsojen zaradi tega, ker je bil prvi duhovnik, ki nas je napadel na prižnici in ker je vodil Katoliško akcijo. Za g. Cvara pa je Majcen izjavil, da so mu dali na izbiro naj gre z župnikom ali pa z njimi. Pa je gospod odgovoril: »Z vami ne morem!«

Tako so umirali mučeniki, njihova kri pa je rodila sadove, zato so nam njihovi grobovi svetli!

čela prav te dni na pobudo oo. kapucinov obnovitvena dela v notranjstvi svetilišča, ki je znamenito po svojih freskah in umetniških sovah na starih oltarjih (gora Oljka, Kalvarija).

Cerkev je trpela zaradi vlage, zato je odpadal omet in je bila zlasti v notranjstvi kljub vsej pestrosti zaradi odpadanja stenskih oblog v slabem stanju. Konzervatorski urad Visokega komisariata je pod vodstvom vseučiliškega profesorja g. Mesesela najprej izvedel izsušenje temeljnih zidov, sedaj pa so pričeli tudi že z obnovitvenimi deli v notranjstvi cerkve. Vso cerkev bodo obnovili, vse znamenite slikarije pa bodo ostale, kakor tudi kip, ki jih bodo prečistili. Rezbarska dela je prevzel rezbarski strokovnjak gosp. Slivec, slikarska g. Zeleznik iz Most, zidarska pa zidarski mojster g. Čurk.

Tako bo v kratkem času cerkva sv. Stefana spet lepša in bo privabila še več ljubljancov, da jo obiščejo, ko jo tolikokrat mahnejo mimo na sprehod v lepo okolico v Štepanjo vas in proti Fužinam.

Javnost bo brez dvoma zanimala tudi novica, da so oo. kapucini začeli z začetnimi deli za gradnjo novega samostana v Štepanji vasi. Načrt zanj je napravil inž. Valentinčič in ga je oblast že odobrila. Te dni bodo začeli že z izkopom parcele tik cerkve, tako, da je to prvi korak k uresničenju načrta, o katerem smo že lani napisali nekaj vrst.

Nova razvrstitev vin in določitev njih cen

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino smatrajo za umestno, da se nalično z določbami, ki veljajo v drugih pokrajinah Kraljevine, predpiše razvrstitev vin in njih cen, odreja:

Člen 1. Zaradi maksimiranja prodajne cene se vina domače proizvodnje in uvožena iz drugih pokrajin Kraljevine, namenjena potrošnji, razvrščajo takole:

A. Navadna vina.

I. vrsta: bela in rdeča vina, ki imajo vsaj 11° alkohola. — II. vrsta: rdeča vina, ki imajo vsaj 9° in ne več ko 11° alkohola. — III. vrsta: bela vina, ki imajo vsaj 8° in ne več ko 11° alkohola.

Za navadna vina, za katera ostane v veljavi cena za pridelovalca po 21 lir za vsako hektolitersko stopnjo (vštevši nastajajoči alkohol v razmerju sladkor — alkohol (1:0,6), se določajo sledeče potrošne cene: I. vrsta 7,00, II. vrsta 7,15, III. vrsta 6,00 lir za liter.

Navadna vina se smejo dajati v potrošnju le v odprtih posodah.

B. Boljša vina.

I. vrsta: nad tri leta stara vina dobrega domačega slovesa, vpeljana v trgovino kot stara vina znanih tvrdk.

II. vrsta: razdeljena v prvo in drugo skupino. Vina, ki spadajo v to skupino, so navedena v priloženi razpredelnici A.

III. vrsta: tudi razdeljena na dve skupini in navedena v priloženi razpredelnici B.

Prodajne cene za boljša vina se določajo:

I. vrsta: za buteljko (renska, bordojska ali druga podobna enake velikosti, 31,40 lir.

II. vrsta: za vina Barolo, Barbaresco, S. Madalena 10,80; za vina iz prve skupine 10,10; za vina iz druge skupine 9,20 lir za liter.

III. vrsta: prva skupina 9,20; druga skupina 8,30 lir za liter.

Pri vinih druge skupine III. vrste je dovoljen pribitek 0,10 lire za vsake ½ stopnje počenši od 10° pa do tiste najnižje stopnje, ki je določena v priloženi razpredelnici za vsak tip vina.

Boljša vina se morajo dati v potrošnju:

I. vrsta: izključno v izvornih zaprtih buteljkah. Na vsaki buteljki mora biti v razločnem tisku letnik proizvodnje.

II. vrsta: izključno v buteljkah, steklenicah

ali opletenkah (polnjenih pri proizvajalcu ali pri razprodajalcu).

III. vrsta: izključno v odprtih posodah. Za tipe, ki so označeni v priloženi razpredelnici z eno zvezdico, je dovoljeno tudi polnjenje v buteljke, steklenice in opletenke. Tipi druge skupine, ki so označeni v priloženi razpredelnici z dvema zvezdicama, se smejo dajati v potrošnju samo v buteljkah, steklenicah in opletenkah, polnjenih pri proizvajalcu ali razprodajalcu.

C. Posebna vina.

Posebna vina se delijo na 6 vrst:

I. vrsta: vernut in aperitivna vina: prva skupina bela, druga skupina rdeča.

II. vrsta: marsala, prva skupina: tip S.O.M., ki vsebuje (brez sladkorja) vsaj 18° alkohola; druga skupina: sladki tip, ki vsebuje (brez sladkorja) vsaj 17° alkohola;

tretja skupina: normalni tip, ki vsebuje (brez sladkorja) vsaj 16,5° alkohola.

III. vrsta: likerska vina: prva skupina, kvalificirana vina: a) krema marsala z vsaj 17,5° alkohola in 10° Beaumėja; b) aromatska vina iz suhega grozdja (muškati, aleatična vina in malvazija) z vsaj 18° alkohola; c) druga vina iz suhega grozdja, vina »santice in aromatična vina, ki niso iz suhega grozdja (muškati, aleatična vina in malvazije) s skupno vsaj 16° alkohola; druga skupina: nequalificirana vina s skupno vsaj 18° alkohola.

IV. vrsta: močna kiselkasta vina (sardinska Vernaccia, sardinska malvazija in sirakuški Albanelo z vsaj 18° alkohola.

V. vrsta: šumeča in kipeča vina: prva skupina: šumeča in kipeča vina po naravnem vrenju; prvovrstna: lesketajoča se šumeča ali kipeča vina brez droži, ki se dele na sledeča: a) šumeča vina iz polsuhega grozdja in rezerve v buteljkah s kapico in žico; b) šumeči asti v buteljkah s kapico in žico; c) druga šumeča vina v buteljkah s kapico in žico; d) kipeča in pršča vina v buteljkah, brez kapice in žice. Drugovrstna: kipeča ali pršča vina z drožmi v buteljkah brez kapice in žice (izvzemši Lambrusco iz Sorbare). Druga skupina: šumeča vina z umetno dodano ogljikovo kislino, čista in brez droži.

VI. vrsta: bela in rdeča sladka aromatična vina (muškati, malvazije, aleatična vina in Brachetto) s skupno vsaj 11° alkohola.

Cene za boljša vina se določajo takole: I. vr-

sta, prva skupina L. 24,70; druga skupina L. 22,00 za liter; II. vrsta, prva skupina, za tipično marsalsko buteljko L. 27,50; druga skupina L. 22,90; tretja skupina L. 20,60 za liter; III. vrsta, prva skupina a) L. 27,50, b) L. 25,20, c) L. 21,70 za liter; druga skupina L. 16 za liter; IV. vrsta: za buteljko 0,7 litra L. 25,20 za liter; V. vrsta, prva skupina, prvovrstna: a) za celo buteljko L. 50,50, b) za celo buteljko L. 35,50; c) za celo buteljko L. 33,20; d) za celo buteljko L. 29,80 za liter; drugovrstna: za celo buteljko L. 22,90; druga skupina, za celo buteljko L. 20,60; VI. vrsta L. 12,60 za liter.

Posebna vina se morajo dati v potrošnju:

I. vrsta tako v odprtih posodah kakor tudi v buteljkah in steklenicah, polnjenih pri proizvajalcu ali razprodajalcu;

II. vrsta — prva skupina izključno v buteljkah, polnjenih pri proizvajalcu, druga in tretja skupina tako v odprtih posodah kakor v buteljkah in steklenicah, polnjenih pri proizvajalcu ali razprodajalcu;

III. vrsta tako v odprtih posodah kakor v buteljkah, polnjenih pri proizvajalcu ali razprodajalcu;

IV. vrsta izključno v buteljkah polnjenih pri proizvajalcu ali razprodajalcu;

V. vrsta, prva skupina — prvovrstna izključno v buteljkah, polnjenih pri proizvajalcu — drugovrstna izključno v buteljkah, polnjenih pri proizvajalcu ali pri razprodajalcu; druga skupina izključno v buteljkah, polnjenih pri proizvajalcu.

Na etiketi mora biti v dobro razločni barvi in z vsaj en centimeter visokimi črkami natisnjeno besedilo: »Umetno dodana ogljikova kislina«.

VI. vrsta samo v odprtih posodah. K prodajni ceni boljših in posebnih vin se smejo pribiti kot stroški za posodo in stroški za polnjenje: za buteljko L. 2,20, za malo buteljko L. 2, za steklenico z oljem L. 1,90, za stekleno zamašeno steklenico L. 2,10, za steklenico 1 litra, strojno zamašeno L. 1,90, za malo polilitrsko steklenico, strojno zamašeno L. 1,60, za opletenko L. 38.—. Za vrnjeno ali ne s seboj vzeto posodo ima kupec pravico do naslednjega najmanjšega povračila: za buteljko L. 1,50, za malo buteljko L. 1,30, za steklenico L. 1.—, za opletenko L. 25.—. Vse cene po tem členu so navedene brez državne in občinske trošarine.

Člen 2. Gostilniški obrati in kavarne smejo pri prodaji vin v odprtih posodah izvenjske posebne vina, pribijati cenam, navedenim v prednjem členu, naslednje zneske: obrati posebne kategorije in prve kategorije L. 5,50 pri litru, obrati druge kategorije L. 4,50 pri litru, obrati tretje in četrte kategorije L. 4.— pri litru; za boljša in posebna vina v steklenicah in buteljkah; obrati posebne kategorije 70%, obrati prve kategorije 60%, obrati druge kategorije 50%, obrati tretje in četrte kategorije 40%.

Trgovci, ki prodajajo vino na drobno v izvornih steklenicah v prodajalnah, smejo pribijati k cenam iz prednjega člena po 15%.

Prodaja mesa na odrezek »K«

Pokrajinski Prehranjevalni zavod sporoča, da bodo v soboto 19. junija t. l. potrošniki lahko dobili pri svojih običajnih mesarjih proti obveznemu odrezku »K« junijskih živalskih nakaznic, izdanih od Mestnega poglavarstva v Ljubljani, 100 gr govejega mesa. — Delitev se bo pričela ob 7 zjutraj.

Mali gospodarji bodo zborovali

V nedeljo, dne 20. t. m., bo imela ob 8.30 dopoldne v dvorani Nabavljalne zadruge železničarjev na Cesti soske divizije (bivše Masarykove) št. 15 občni zbor Žegoza, ki je postala v zadnjem času važna ustanova vseh malih gospodarjev v Ljubljani in pokrajini.

Žegoza je svoječasno delovala le med železničarji, pozneje pa je pritegnila v svoje vrste vse male gospodarje in ima danes izredno visoko število članov.

Spričo tega in pa ker je Žegoza danes izredno važen gospodarski činitelj ne samo za rejce malih živali, nego za vse malo gospodarstvo in za splošnost, opozarjamo javnost na nedeljski občni zbor z željo, da bi se na njem zbrali številni zadrugarji in uspeli urediti vse, kar je potrebno, da se pomembna gospodarska ustanova razvije še bolj.

Da se bodo lahko mali gospodarji udeležili občnega zbora, odpadejo to nedeljo vsa strokovna predavanja, ki se sicer prireajo v društvenih prostorih.

Šport

S. K. Mladika vabi igrance I. in rezervnega moštva na sestanek v petek ob 8 zvečer v društvenih prostorih v Mladinskem domu. Juniorji so vabljeni na sestanek v soboto ob 8 zvečer.

»Da, seveda sem...« je odvrnil Vance in ga malomarno pogledal. »Niste preveč bister, Hani. Prav tak ste kakor noj, o katerem pravijo, da skriva svojo glavo v pesek, kadar je v nevarnosti. Vi pa ste jo skrili v škatico od opija.«

»Vance effendi je preveč učen za moje malo bistre možgane...«

»Nenavadno zbadljiv ste, Hani.« Vance se je obrnil in odšel čisto v ozadje sobe. »Izvolite oditi.«

V tem trenutku so se zaslišali neki glasovi pri glavnih hišnih vratih, nemirni glasovi, ki so se počasi približevali po hodniku. Postajali so vedno močnejši in slednjič se je pojavil pri vratih zajtrkovalnice Snitkin, ki je držal dr. Bliss za roko.

Doktor, ki je bil popolnoma oblečen in je imel tudi klobuk na glavi, je nekaj živahno ugovarjal. Njegov obraz je bil blede, oči pa so se preplašeno ozirale naokrog.

»Kaj pomeni vse to?« je začuden vprašal, a nikomur ni posvetil kakšne posebne pozornosti. »Hotel sem iti od doma malo na svež zrak, a tale zverina me je zgrabila in privedla sem...« Snitkin se je ozrl na Markhama.

»Gospod narednik Heath mi je naročil, da ne smem nikogar spustiti iz hiše, a tale možakar se je hotel malo poigrati z nami. In precej močan je tudi... Kaj naj storim z njim?«

»Ne najdem razloga, zakaj doktor ne bi smel iti malo na svež zrak,« je dejal Vance Markhamu. »Več, njega bomo zaslišali šele pozneje enkrat.«

»Dobro, dobro,« je pritrdil Heath. »Toda v tej hiši je preveč ljudi.«

Markham je pomignil Snitkinu.

»Pustite gospoda doktorja, naj gre na sprehod.« Potem se je obrnil k Blissu in mu dejal: »Bodite tako ljubeznivi, gospod doktor, in se čez kakšne pol ure vrnite. Radi bi vas zaslišali.«

»Še prej bom nazaj... Rad bi šel malo v park.« Bliss je bil videti precej nemiren. »Slabo se počutim, zraka mi manjka. Po ušesih mi strašno žumi.«

»In stavim tudi,« je pripomnil Vance, »da ste bili nenavadno žejni.«

Doktor ga je začuden pogledal.

Pravkar sem popil v svoji sobi najmanj liter vode. Upam, da se me ne prijemlje malarija...«

»Upajmo, da ne. Mislim, da se boste v kratkem odlično počutili.«

Bliss se je na pragu sobe za trenutek zamislil.

»Ni nič novega?« je potem vprašal.

»O, mnogo, zelo mnogo! Vance je spregovoril te besede brez kakšnega posebnega navdušenja. »A pogovorili se bomo o tem pozneje.«

Bliss je namršil obrvi in je že nameraval vprašati nekaj drugega, a se je premislil, se priklonil in odšel, Snitkin pa mu je precej slabe volje sledil.

XIII. POGlavJE

Poskušen beg

Petek, 13. julija, ob 15.45.

Po Blissovem odhodu je bil Hani tisti, ki je pretrgal molk.

»Ali želite, da odidem, effendi?« je vprašal Vanceja tako spoštljivo, da se mi je zdelo kar malo pretirano.

»Da... da.« Vance je postal nekam raztresen, zamišljen.

Videl sem, da ga je nekaj grizlo. Ustavil se je pri mizi, z rokami v žepih in se zadržal v samovar. »Pojdite zgor, Hani. Vzemite malo jedilne sode... in premišlujte... Bodite v stanju milosti, če se smem tako izraziti. Opravljajte malo duhovne vaje, kakor pravi Shakespeare... kje že, v Richardu III., ne?«

»Da, effendi... v tretjem dejanju. Catesby tako pravi Buckinghamskemu vojvodi.«

»To je pa res nekaj nenavadnega!« se je začudil Vance in pazljivo motril Egipcana. »Nisem mislil, da more kak Egipčan tako dobro poznati klasike.«

»Kolikokrat sem jih ure in ure bral Meryt-Amen, ko je bila še dekle...«

»A, res?« Vance potem ni več govoril o tem. »Poklicali vas bomo, ko vas bomo spet potrebovali. Med tem časom pa počakajte v svoji sobi.«

Hani se je priklonil in odšel na hodnik.

»Ne dajte, da bi vas navideznost zapeljala, effendi.« je svečano pripomnil, ko je odprl vrata. »Ne razumem dobro vseh teh stvari, ki so se pripetile danes v tej hiši, toda ne pozabite...«

»Neizmerna hvala.« Vance je zamahnil z roko, kakor bi mu hotel reči, naj odide. »Vsaj tega ne bom pozabil, da vam je ime Anpu.«

Hani ga je postrani pogledal in odšel iz sobe.

Markham je postajal vedno nestrpnost.

»Vse se mi tako zdi, kakor da smo zdaj tam, kjer smo bili,« je dejal z obžalovanjem. »Vsakdo bi bil lahko natresel opija v kavo. Torej vidiš, da smo zdaj na istem, kakor smo bili tedaj, ko smo prišli sem... Toda povej mi vendar, kje misliš, da je Hani našel opij?«

»Ah, saj res. Prav gotovo ga je našel v Salvetrovi sobi. Stvar je čisto enostavna.«

»V tej svoji domnevi pa res ne vidim nič tako enostavnega. Zakaj naj bi bil Salveter pustil opij v svoji sobi?«

Dal 7 al 21 giugno vengono emesse due serie di

BUONI DEL TESORO QUINQUENNALI 5 % A PREMI di L. 5 miliardi ciascuna

Interessi e premi esenti da ogni imposta presente e futura

PREZZO di emissione: L. 97 per ogni cento lire di capitale nominale, oltre interessi 5% dal 15 giugno fino al giorno del versamento; per le sottoscrizioni eseguite dal 7 al 14 giugno vengono invece corrisposti ai sottoscrittori gli interessi 5% dal giorno del versamento fino a tutto il 14 giugno detto.

Le sottoscrizioni vengono eseguite solo in contanti, ma vengono accettate come contante le cedole ammesse in sottoscrizione.

PREMI: ciascuna serie di L. 5 miliardi di Buoni concorre annualmente a n. 10 premi per un ammontare complessivo di L. 10.000.000 mediante estrazioni semestrali.

Le sottoscrizioni si ricevono presso tutte le Filiali dei seguenti Enti e Istituti che fanno parte del Consorzio di emissione, presieduto dalla Banca d'Italia.

Banca d'Italia — Cassa Depositi e Prestiti — Istituto Nazionale delle Assicurazioni — Istituto Nazionale Fascista della Previdenza Sociale — Istituto Nazionale Fascista per l'Assicurazione contro gli infortuni sul lavoro — Banco di Napoli — Banco di Sicilia — Banca Nazionale del Lavoro — Istituto di S. Paolo di Torino — Monte dei Paschi di Siena — Banca Commerciale Italiana — Credito Italiano — Banco di Roma — Federazione Nazionale Fascista delle Casse di Risparmio — Istituto di Credito per le Casse di Risparmio Italiane — Cassa di Risparmio delle Provincie Lombarde — Istituto Centrale delle Banche e Bancheieri — Istituto Centrale delle Banche Popolari — Banca d'America e d'Italia — Banca Popolare di Novara — Banco Ambrosiano — Banca Nazionale dell'Agricoltura — Banca Popolare di Milano — Banco Santo Spirito — Credito Varesino — Credito Commerciale Milano — Banca Bellinzaghi, Milano — Banca Cattolica del Veneto, Vicenza — Banca di Chiavari e della Riviera Ligure — Banca Agricola Milanese — Banca Toscana — Banca Provinciale Lombarda, Bergamo — Credito Romagnolo, Bologna — Banca S. Paolo, Brescia — Società Italiana per le Strade Ferrate Meridionali — Assicurazioni Generali Trieste — Compagnia di Assicurazioni di Milano — Società Reale Mutua Assicurazioni Torino — Riunione Adriatica di Sicurtà, Trieste — La Fondiaria, Firenze — Compagnia Finanziaria degli Agenti di Cambio del Regno, Roma;

Banca Vonwiller — Credito Industriale, Venezia — Banca Lombarda di DD. & CC. — Banco S. Geminiano e S. Prospero — Banca di Legnano — Banca Unione, Milano — Società Italiana di Credito, Milano — Banco Lariano — Credito Agrario Bresciano — Banca Agricola Commerciale, Reggio Emilia — Banca Piccolo Credito Bergamasco — Banca del Friuli — Banca Gaudenzio Sella & C. Biella — Banca Mutua Popolare, Bergamo — Banca Popolare, Lecco — Banca A. Grasso e Figlia, Torino — Banca Mobiliare Piemontese — Banca del Sud — Banca Piccolo Credito Savonese — Banca Cesare Ponti, Milano — Banca Privata Finanziaria, Milano — Banca Milanese di Credito — Banca Industriale Gallaratese — Banca Alto Milanese — Banca di Calabria — Banca Popolare Luino — Banca Cooperativa Popolare, Padova — Banca Mutua Popolare, Verona — Banca Mutua Popolare Agricola, Lodi — Banca Agricola Popolare, Ragusa — Banca Popolare di Intra — Banca Popolare di Modena — Banca Popolare, Cremona — Banca Mutua Popolare Aretina — Banca Popolare, Sondrio — Banca Piccolo Credito Valtellinese — Banca Popolare Cooperativa, Ravenna — Banca Agricola Mantovana — Banca Popolare di Credito, Bologna — Banca Popolare, Vicenza — Consorzio Risp. e Prestiti per Commercio e Industria, Bolzano — Banca Popolare Pesarese.

Tutte le altre Banche, Bancheieri, e Banche Popolari, nonché tutti gli Agenti di Cambio rappresentati nella firma dell'atto consortile dagli Istituti e dalla Compagnia Finanziaria sopra menzionati.

Od 7. do 21. junija bosta emitirani dve seriji

5 LETNIH 5% ZAKLADNIH BONOV s PREMIJAMI vsaka po 5 milijard lir

Obresti in premije so oproščene sleherne sedanje in bodoče davščine

EMISIJSKA CENA: 97 lir za vsakih sto lir nominalne glavnice poleg 5% obresti od 15. junija do dneva vplačila; za vpisovanja od 7. do 14. junija pripadajo vpisnikom 5% obresti od dneva vplačila do vključno 14. junija.

Vpisovanje se lahko opravi samo v gotovini, toda sprejemajo se kot gotovina kuponi, dopuščeni za vpis.

PREMIJE: Na vsako serijo 5 milijard lir Bonov odpade letno 10 premij v skupnem znesku 10.000.000 lir, ki se žrebajo vsakih šest mesecev. Vpisovanje se lahko opravi pri vseh podružnicah naslednjih ustanov in zavodov, ki pripadajo emisijem konzorcij pod vodstvom zavoda Banca d'Italia.

Banca d'Italia — Cassa Depositi e Prestiti — Istituto Nazionale delle Assicurazioni — Istituto Nazionale Fascista della Previdenza Sociale — Istituto Nazionale Fascista per l'Assicurazione contro gli infortuni sul lavoro — Banco di Napoli — Banco di Sicilia — Banca Nazionale del Lavoro — Istituto di S. Paolo di Torino — Monte dei Paschi di Siena — Banca Commerciale Italiana — Credito Italiano — Banco di Roma — Federazione Nazionale Fascista delle Casse di Risparmio — Istituto di Credito per le Casse di Risparmio Italiane — Cassa di Risparmio delle Provincie Lombarde — Istituto Centrale delle Banche e Bancheieri — Istituto Centrale delle Banche Popolari — Banca d'America e d'Italia — Banca Popolare di Novara — Banco Ambrosiano — Banca Nazionale dell'Agricoltura — Banca Popolare di Milano — Banco Santo Spirito — Credito Varesino — Credito Commerciale Milano — Banca Bellinzaghi, Milano — Banca Cattolica del Veneto, Vicenza — Banca di Chiavari e della Riviera Ligure — Banca Agricola Milanese — Banca Toscana — Banca Provinciale Lombarda, Bergamo — Credito Romagnolo, Bologna — Banca S. Paolo, Brescia — Società Italiana per le Strade Ferrate Meridionali — Assicurazioni Generali Trieste — Compagnia di Assicurazioni di Milano — Società Reale Mutua Assicurazioni Torino — Riunione Adriatica di Sicurtà, Trieste — La Fondiaria, Firenze — Compagnia Finanziaria degli Agenti di Cambio del Regno, Roma;

Banca Vonwiller — Credito Industriale, Venezia — Banca Lombarda di DD. & CC. — Banco S. Geminiano e S. Prospero — Banca di Legnano — Banca Unione, Milano — Società Italiana di Credito, Milano — Banco Lariano — Credito Agrario Bresciano — Banca Agricola Commerciale, Reggio Emilia — Banca Piccolo Credito Bergamasco — Banca del Friuli — Banca Gaudenzio Sella & C. Biella — Banca Mutua Popolare, Bergamo — Banca Popolare, Lecco — Banca A. Grasso e Figlia, Torino — Banca Mobiliare Piemontese — Banca del Sud — Banca Piccolo Credito Savonese — Banca Cesare Ponti, Milano — Banca Privata Finanziaria, Milano — Banca Milanese di Credito — Banca Industriale Gallaratese — Banca Alto Milanese — Banca di Calabria — Banca Popolare Luino — Banca Cooperativa Popolare, Padova — Banca Mutua Popolare, Verona — Banca Mutua Popolare Agricola, Lodi — Banca Agricola Popolare, Ragusa — Banca Popolare di Intra — Banca Popolare di Modena — Banca Popolare, Cremona — Banca Mutua Popolare Aretina — Banca Popolare, Sondrio — Banca Piccolo Credito Valtellinese — Banca Popolare Cooperativa, Ravenna — Banca Agricola Mantovana — Banca Popolare di Credito, Bologna — Banca Popolare, Vicenza — Consorzio Risp. e Prestiti per Commercio e Industria, Bolzano — Banca Popolare Pesarese.

Vse ostale Banke, Bančniki, Ljudske Posojilnice kakor tudi vsi menjalnični Agenti, ki so člani zgoraj omenjenih zavodov in družbe »Compagnia Finanziaria«.

Nov rezervoar na Tivolskem hribu

Ze dolgo mestna občina ljubljanska občuti potrebo po novem rezervoarju ter je že več let imela tudi načrte zanj, da prebivalstvu v vseh primerih zagotovi dosti zdrave vode. Toda tega namena doslej ni bilo mogoče uresničiti zaradi finančnih težav. Zato bodo pa ljubljancem z veseljem pozdravili vest, da so v sobotni številki »Službenega lista«, ki izide 12. junija, že

razpisana težaška, zidarska in železobetonska dela za novi rezervoar na Tivolskem hribu v skrajšanem roku. Tako je treba ponudbe vložiti pri mestnem vodovodu že do 23. junija do 11. dopoldne, nato bo pa takoj odpiranje ponudb, da se dela čimprej prične in končajo.

Novi rezervoar bo na Tivolskem hribu blizu sedanjega rezervoarja ter bo držal 2000 kubičnih metrov vode. Ker sedanji rezervoar hrani 3030 kubičnih metrov vode, bo z novim re-

zervoarjem stalna zaloga zdrave vode skoraj podvojena ter je mestni vodovod zato tako dopolnjen, da ima ljubljana s svojo okolico popolno jamstvo za redno preskrbo z zdravim vodo. Gradnja novega rezervoarja je prav veliko javno delo, saj bo dogotovljeni rezervoar veljal okrog 2 milijona lir, kar pomeni, da je mestna občina z razpisom del poskrbela tudi za prav izdaten vir zaslužka raznim obrtnikom in delavcem.

LJUBLJANA

Koledar

Petek, 17. rožnika: Kvatre; Mark in Marce-

lujan, mučenca.

Sobota, 19. rožnika: Kvatre; Julijana Falkonieri, devica in ustanoviteljica reda; Mihe-

lina, vdova.

Obvestila

— Preizkušnja alarmnih siren. Zaradi večjih popravil ljubljanskih alarmnih siren bodo sirene v ponedeljek 21. t. m. ob 10 preizkušene na »alarm«, v torek 22. t. m. tudi ob 10 pa na znamenje za prenehanje nevarnosti. — Opozorjamo prebivalstvo na to preizkušnjo, da se ne bo razburjalo po nepotrebnem.

Glasbena akademija v Ljubljani. Prva sklepna produkcija se bo vršila v petek, 18. t. m., ob 19.15 v veliki filharmonični dvorani. Na sporedu so poleg komorne glasbe točke za petje, klavir, violončelo in klarinet. Predprodaja sporedov (po 3 in 1 liro) v knjigarni Glasbene Matice.

Sola Glasbene Matice je priredila v tekočem solskem letu deset produkcij, na katerih so nastopili večinoma gojenci instrumentalnega oddelka. Spored XI. sklepne produkcije, pa obsega zgolj solistične in zborovske točke. Poleg dveh solistov: sopranistke Drage Vidmarje in basista Ladka Korošca, bo nastopil mladiški zbor kot uvod v produkcijo, sklepne točke pa bo imel solski zbor. Oba zbora vodi v tekočem solskem letu ravnatelj Mirko Polič. Kot spremeljvalci bodo sodelovali člani Matičnega učiteljskega zbora, in sicer: Sancičeva (Solski in mladiški zbor), Hraščevičeva (Korošec) in Bizjakova (Vidmar). Produkcija bo v nedeljo, dne 20. t. m., ob tričetrt na 10 v veliki filharmonični dvorani. Podrobni spored je na razpolago v knjigarni Glasbene Matice.

Udeležba pri cepljenju zoper tifus, ki se je ta teden pričelo v mestni fizikatu z zaščitnimi tabletami, je tako dobra, da lahko pohvalimo perice ter lastnike in uslužbence obratovalnic z živili za njihovo skrb za lastno kakor tudi za splošno zdravje. Ker pa lastnikov in uslužbencev gostiln, izkuhov, restavracij, mlekar, mesarij, branjarij, pekarn, slaščičarn in podobnih obratov ter peric prihaja vsako jutro več k cepljenju, je skoraj nemogoče, da bi ta teden prišli vsi na vrsto, saj cepljenje traja vsak dan od 7. do 9. ure. Zato bo cepljenje zoper tifus tudi še prve dni prihodnjega tedna ter opozorjamo, naj moški pridejo po zaščitne tablete v ambulatorij v Mahrovi hiši na Krekovem trgu 10. ženske pa v mestni fizikat v II. nadstropje Mestnega doma. Tako velika udeležba nam je tudi dokaz, da je popolnoma premagan strah pred zaščitnimi tabletami, ker se je že prejšnja leta toliko tisoč ceplencev prepričalo, da uživanje zaščitnih tablet ne povzroča nobenih težav in nobene reakcije, pač pa tako cepljenje za več mesecev nudi varstvo pred obolenjem za to nevarno bolezen. Pripominjamo tudi, da je treba tablete uživati na tešče, ker drugače tablete ne učinkujejo.

Sklepne produkcije. Glasbena akademija priredi prvo sklepno produkcijo v petek, 18. t. m., ob 19.15 v filharmonični dvorani. Na sporedu so skladbe domačih in tujih skladateljev. Posebej opozorjamo na godalni kvartet S. Premrla v D-durju. Sporedi po 3 lire in 1 liro so v prodaji knjigarni Glasbene Matice.

Diplomski klavirski koncert. Spored, ki ga bo izvajala absolventka Glasbene akademije gdca. Ogrin Ksenija, obsega skladbe skladateljev Scarlattija, Bacha, Beethovna, Chopina, J. Ravnika, Suka in Rahmaninova. Ta nadarjena pianistka zasluži vso pozornost našega koncertnega občinstva. Sporedi po 3 in 1 liro se bodo prodajali v knjigarni Glasbene Matice.

Ljubljansko gledališče

Drama:

Petek, 18. junija: Zaprt.

Sobota, 19. junija ob 18.30: »Jesene, Red B.

Nedelja, 20. junija ob 18.30: »Veliki mož«, Izven. Zadržnikrat v sezoni. Znižane cene od 15 lir navzdol.

Opera:

Petek, 18. junija: Zaprt.

Sobota, 19. junija ob 18: »Madame Butterfly«.

Izven. Cene od 28 lir navzdol.

Nedelja, 20. junija ob 17: »Prodana nevesta«. Izven. Cene od 28 lir navzdol.

Z Gorenjskega

Novi grobovi. Na Golniku sta umrla Jožefa Jelarjeva in Eric Lis. V St. Vidu: Matilda Arharjeva in Katarina Lapajnetova. V šenčurju: Stefka Krošljeva, Ciril Jenko, Marija Kladičeva, Terezija Hudobivnikova in Franc Rabič. Na Brezjah: Jožef Sušteršič in Marija Karu, v Medvodah pa Matilda Käferjeva, Rudolf Černe, Franc Jamnik in Julka Hočvarjeva.

Z Ježice

Iz združnega registra. Pri Hranilnici in posojilnici na Ježici, zdruzi z neomejenim jamstvom, so bili zbrisani člani upravnega odbora: Strah Franc, Presnetnik Janez in Lensarčič Simon. Vpisani pa novi člani: Rotar Jože, profesor, Ježica, Dovč Franc, posestnik, Stožice in Žitko Janez, posestnik, Savlje.

Kolumb odkriva Ameriko

Kolumb je odločil, da krenejo v tisto reko in da odpotujejo kralju tega ozemlja s pismom katoliške kraljevske dvojice. V ta namen je izbral mornarja, ki je bil že na Gvineji v enaki službi in mu dal za spremstvo nekaj Indijancev z Guanahanija, ki so se stavili za to delo na razpolago pod pogojem, da jih bodo na povratku po končanem potovanju odložili na njihovem rodnem otoku.

Po Kolumbovih opazanjih so se tedaj nahajali na 21. stopinji severne širine. Napisal je, da se pripravljajo, da bo skušal priti do velikega kana, katerega misli najti nekje v okolici ali pa v mestu Kataio, ki je pripadalo temu vladarju in je bilo zelo veliko, kakor so mu bili pred odhodom iz Španije pač zatrjevali.

Vsa ta dežela je nizka in lepa, pa tudi morje je globoko. Sreda, 31. oktobra. — Vso noč je Kolumb počasi vozil dalje in odkril reko, v katero sicer ni mogel zapluti, ker je bilo njeno ustje preplitvo, Indijanci pa so mislili, da bi ladje lahko zavile vanjo, kakor so sami s svojimi čolnicami. Tako so krenili dalje in našli rtič, ki se je precej globoko zaježal v morje, okrog njega pa so bile plitvine. Potem so zapazili vodni zaliv, v katerega bi mogle manjši ladje, toda sami niso mogli vanj, ker je začel pihati močan severnik, obrežje pa se je raztezalo od severo-severozahoda proti jugovzhodu. Kmalu so opazili nov rtič, ki se je zaježal v morje še globlje kot prvi. Zavoljo tega in zato, ker je nebo obetalo vihar, je bil Kolumb prisiljen, da se je umaknil nazaj v Morsko reko.

Četrtek, 1. novembra. — Ko je posijalo jutranje sonce, je Kolumb poslal čolne na obalo, od tam pa posadke proti kočam, ki so tam stale, in so dognali, da so vsi stanovniki pobegnili. Čez čas se je pojavil nek mož. Kolumb je ukazal, naj tega domačina puste v miru, da bi na ta način vzbudili v njem zaupanje in ga privabili k čolnom.

Po obedu je poslal na kopno enega od Indijancev, ki jih je imel s seboj. Ko je slednji zagledal tistega domačina, mu je začel vpiti od daleč, naj se nikar ne boji, kajti ti tuji so plemeniti ljudje, ki prav nikomur ne store nič hudega, ker niso podaniki velikega kana, pač pa so nasprotno obdarili prebivalce mnogih otokov, katere so obiskali. Tedaj se je Indijanec vrgel v vodo in s plavanjem prispel do obrežja. Dva domačina, ki sta se tedaj prikazala, sta ga prišla pod roko in ga povedla v eno izmed koč, kjer sta zahtevala in dobila od njega vse podatke. In ko so se ti Indijanci prepričali, da jim nihče ne želi hudega, so se pomirili, postali zaupljivi in se vkrcali v velikem številu na šestnajst čolnic ali kanov in vzeli s seboj bombažno pretilo in druge reči. Glede teh reči je bil Kolumb strogo zapovedal, da se jih nihče ne sme dotakniti. Vsem je dal vedeti, da ne išče nič drugega kakor zlato, katero domačini nazivljajo nukai.

Tako so ves dan domačini prihajali in odhajali s kopnega na ladje in z ladij na suho, pa tudi več kristjanov je popolnoma varno stopilo na suho. Kolumb ni opazil, da bi Indijanci nosili zlato, pristavljajo pa, da je videl, da je le eden med njimi nosil v nosnem pretinu obdelan srebren predmet. To ga je privedlo do mnenja, da utegne biti na tem ozemlju več srebra.

Domačini so dali s kretinami razumeti, da so pred tremi dnevi prispeli številni prekupevalci iz notranjosti, da bi nakupili

izdelke, katere so pripeljali kristjani. In ti doleci bi utegnili dati kakšne podatke o vladarju te dežele (kakor se je dalo razumeti iz njihovih kretanj, je ta kralj bival okrog štiri dni hoda od tega kraja). Nekaj teh dolecev so poslali na mestne ulice, da bi naznanili prihod španskega admirala.

»Ta rod«, tako pravi Kolumb, »je iste vrste in naved kakor ostali, ki smo jih doslej našli. Kakor se mi zdi, nima nobene vere. Prav do danes nisem opazil, da bi moji Indijanci redno molili, pač pa znajo na glas moliti »zdravomarijo«. Znajo roke stegovati proti nebu, kakor smo jih bili naučili. Narediti pa umejo tudi znamenje križa.«

»Ti Indijanci govore en sam in isti jezik, med seboj so si prijatelji in so skoraj brez izjeme vsi goli. Mislim, da so te zemlje sami otoki, ki so v vojnem stanju z velikim kanom, kateremu so dali ime »kavila«. Svoji deželi so vzdali ime »Basan«.

Kolumb pristavlja, da je reka precej globoka, da v njenem ustju lahko pristanejo tik ob bregu. Sladke vode tukaj ni, pač pa se dobi v notranjosti, eno miljo noter, in je zelo sladka. »Gotovo je,« pravi dalje, »da prišeka ta reka iz celine in da se nahajam pred Zaito in Quinsajem (to sta dve kitajski mesti, ki ju navaja Marko Polo: Zaiton in Quinsai). To Kolumbovo zatrdilo pa je v očitnem nasprotju s prejšnjo trditvijo, da te dežele niso nič drugega kakor sami otoki. Verjetno je, da je to napako zagrešil prepisovalec Kolumbovega dnevnika zgodovinar Las Casas, ki sta si nekako sto milj oddaljili drugo od drugega. To potrjuje tudi morje, čigar tokovi se prelivajo v drugačno smer, kakor pa smo bili vajeni doslej. In včeraj, ko sem plul proti severozahodu, sem opazil, da postaja morje hladnejše.«

16.

Od silnih žgočih in pekočih bolečin je vstal, stegnil ročice v zrak in temo, jok, iskal brata ter ju prosil:

»Kje sta, brata moja, da vaju ne vidim? Pomagajta mi, ker moje oči me pečejo, bolijo, kot bi bile v lesnem lugu, ne pa v mojih solzah. Nič več ne vidim! Pomagajta mi, brata moja, sicer bom oslepel, oslepel zares!«
Njegove oči pa so ugašale in ugasnile v ognju.

17.

Izza lipovega debla pa sta se starejša brata norčevala.

»Končno se te bova le znebila, tebe, noraka! Sama pojdeva v svet in s seboj vzameva oba najina hlebca, ker ju ti itak ne boš več potreboval! Čim prej umreš, tem bolje zate!« je sikal starejši.

Srednji pa je dodal:

»Kaj bi nori slepec in slepi norak na tem svetu? Zanj je smrt najpogostejše veselje, ki ga še čaka!«

18.

Najmlajši brat ju je še vedno prosil in rotil:

»Ne pustita me zdaj samega slepeca! Brata moja! Ne vesta li več, da moramo hoditi skupno, če hočemo biti srečni? Da si moramo drug drugemu pomagati? O, brata moja, če bi to oče vedel!«

Toda kot kamen trdosrečna brata sta pobrala vsak svoj hlebec in svojo sekiro drovarico ter odšla; najstarejši po spodnji poti, srednji po srednji stezi, oba proti dolini.

»SLOVENSKI DOM«

izhaja vsak delavnik ob 12. Urejuje: Mirko Javornik. Izdajatelj: inž. Jože Sodja. Za ljudsko tiskarno: Jože Kramarič, vsi v Ljubljani. Uredništvo in uprava: Ljubljana, Ljudska tiskarna, Kopitarjeva 6. Telefon 40-01 do 40-05. Mesečna naročnina 11 lir, za tujino 20 lir. — Posamezna številka 50 cent.

Zakaj je morala pasti Pantellerija?

Tehni odgovori na vprašanja, ki bi si jih utegnil kdo zastaviti v zvezi s padcem tega otoka

Marc Antonio Bragadin je napisal za turinško »Stampo« zanimiv članek pod naslovom: »Zakaj je padla Pantellerija«. V njem piše:

»Povedali smo že, da je naša vojna bila in je v bistvu še vojna za oblast na Sredozemskem morju, za oblast, ki bi jo sovražnik moral imeti, če hoče spet odpreti pomorsko pot od Gibraltarja na vzhod in če si hoče ustvariti trdno podlago za izvedbo svojega načrta, za napad na Evropo. Boj za Sredozemsko morje pa je bil do zdaj vendarle izključno le

boj za posest Sicilskega preliva

ki je žarišče in gospodovalna točka za vse pomorske poti po Sredozemlju. Tri leta so naše letalske in mornariške sile tako trdno zapirale ta prehod, da je bil sovražnik prisiljen, — če se je hotel približati temu pomorskemu prelivu — zavzeti prej vsi sredozemski Afriko. Prišel je z dveh oddaljenih točk, iz Gibraltarja in Aleksandrije v Egiptu in je za osvojitve Severne Afrike moral uporabiti ogromno število vojaštva in orožja.

Zasedbo Tunizije je sovražniku uspelo odpreti v neki meri svojemu ladjevju pot skozi sicilski preliv. A to še ni zadostovalo, da bi skosenj lahko prevažal z ladjami svoje čete in da bi ladijski sprevoz lahko brez nevarnosti pluli tod mimo, ne da bi jim grozile hude izgube, zakaj pot mimo rtiča Bon so še vedno nadzorovala naša letala in napadala sovražne ladje. Sprito tega je smatral sovražnik za nujno potrebno zavzeti tudi ta, v vojaškem oziru tako važni prehod na ta način, da se je polastil tudi Pantellerije. ta

»odbijač« ob sicilski morski cesti

kakor so ga imenovali.

Lagali bi svojim bralcem, če bi trdili, da si sovražnik s tem, da je zavzel Pantellerijo, ni odprl svoji mornariški poti skozi Sicilski preliv. Sicer še vedno lahko oviramo plovbo skozi ta prehod in napadamo sovražnikove ladje, a povsem zapreti te poti s svojimi silami ne moremo. Sprito te znatne spremembe položaja lahko pričakujemo pomembnih bodočih vojni dogodkov.

Vse to kaže, kako tudi dogodek s Pantellerijo stopa v okvir boja za Sredozemlje, za vojno prizorišče, ki je bilo vse od začetka spopada in je tudi še zdaj bistvenega pomena za izid vojne. Iz vsega tega pa se tudi vidi, kako srdito se je sovražnik, zaganjal v Pantellerijo in pri tem uporabil tako močne sile, da se zdi, da niso bile v nobenem razmerju s ciljem, ki ga je napadel. Mimogrede omenimo, da je uporaba tako ogromnih sil samo dokaz, kako zagrizeno in junaško so se borili branilci tega otoka.

Utegnil bi kdo vprašati, če se sovražnik morda ni polastil tega otoka samo z namenom, da bi tako dobil

novo oporišče za napad na Italijo?

Ne moremo izključiti možnosti, da je sovražnik tudi v tem smislu nekaj dosegel, a ta korist je tako neznatna, da v primeri z zgoraj omenjenimi razlogi naravnost zbledi. Pantellerija v resnici nima nobenega pristanišča, čeprav sovražna propaganda skuša ta otok prikazati kot drugo Malto. Pantellerija ima le majhen pristan, kamor se lahko zateče le kak protipodmorniški čoln in še to le tedaj, kadar je lepo

vreme. Na Pantelleriji pa je veliko letališče, ki pa je preveč izpostavljeno in preblizu letališčem na Siciliji, da bi na njem moglo biti kakšno večje število letal. S tem da so Angleži in Amerikanci zavzeli Pantellerijo, si pač niso prisvojili oporišča, ki bi se ga bilo mogoče posluževati za kakšne napadalne namene, pač pa je važen zanje le v tem smislu, ker bodo lažje stražili pot mimo rtiča Bon, kakor je bil obratno važen za nas po angleški zasedbi Tunizije.

Zakaj niso prihitele na pomoč ladje?

Nekdo nas je vprašal, zakaj vendar ni bilo mogoče, da bi otoku prihitele na pomoč primerne pomorske sile, ladje. Velja pojasniti razloge temu tudi zato, ker so bili prav takšni kakor tisti, ki so v zadnjih dneh bitke za Tunizijo onemogočili, da bi naše ladjeve prišlo v Sicilski preliv. Ne bomo razodeli nobene vojaške tajnosti, če povemo, da sovražnikovi letalski napadi na Sicilijo niso dovoljevali, da bi naše ladje ostale v sicilskih pristaniščih, in je bilo zato treba te ladje razkrepiti po drugih, bolj oddaljenih italijanskih pristaniščih.

Sovražnik pa je nasprotno lahko razpolagal in še razpolaga s pristanišči v Boni in na Malti, ki so razmeroma blizu in iz njih se njegove ladje lahko ponoči in ob prvem jutranjem svitu po nekaj urah vožnje nenadno pojavijo v Sicilskem prelivu. Premalo časa je trajala ta njihova vožnja, da bi naše ladje lahko pravočasno posegle vmes ali sovražnika vsaj prestregle, ko se je že vračal. Da bi bila recimo kakšna križarka stalno v vdah okoli Pantellerije, je prvič nemogoče že zato, ker ne bi razpolagala z ogromnimi sredstvi, ki bi ji bila potrebna, na drugi strani pa bi bilo to tudi brez haska, zakaj sovražnik bi vsekakor lahko prežal na to križarko in vsaj za nekaj časa onemogočil njen nastop. Poleg tega pa je treba računati tudi na veliko nevarnost, v katero bi ladje pri takšnih njihovih nastopih spravila sovražna letala in zahtevala sredstva.

Sicilski preliv — labirint min?

Pa tudi če bi bilo mogoče vse te težave premagati, je vendarle treba upoštevati tudi dejstvo, da je Sicilski preliv bil in je še pozorišče srdite vojne z minami, ki smo jih neprenehoma polagali v te vode in tudi sovražnik, zlasti v dobi boja za Tunizijo. Njegove vode so torej danes postale eno samo ogromno minsko polje, preko katerega gre le nekaj ozkih varnih poti, ki jih je vsak od vojskujočih se taborov utrl skozi te vode in jih ljubosumno skriva pred svojim nasprotnikom. Sicilski preliv je nekak veliki labirint, ob čigar stenah preži na vsakem koraku smrt.

Medtem ko je tehnično izvedljivo hitro prepluti te varne steze po Sicilskem prelivu, recimo tako, kakor so storili Angleži, ko so napadli Pantellerijo, je na drugi strani povsem nemogoče vprijeti v teh vodah kakšno večjo pomorsko bitko, ker se ni mogoče z ladjami svobodno gibati in jih pošiljati brez nevarnosti v boj.

To trditev dokazuje v obratnem smislu dejstvo — to zdaj že lahko povemo —, da so naše lahke ladje tudi v trenutku, ko je sovražnik najtesneje oblegal Pantellerijo, lahko pripeljele skoraj vsako noč na otok nekaj živil in dru-

gih potrebnih stvari in potem spet odplule, ne da bi se jim med potjo zaradi min kaj hudega zgodilo. Celo majhni in počasni ladji cisterni se je zadnje dni posrečilo pripeljati na otok svoj dragoceni tovar in se potem spet vrniti skozi labirint min. Angleške ladje so se ji ponoči sicer približale, niso je pa mogle napasti, ker so se morale preveč izogibati min.

Zakaj niso otoka bolje oskrbeli?

Potem je utegnil kdo vprašati, zakaj vendar niso otoka Pantellerije tako oskrbeli z vsem potrebnim, da bi se še lahko branili. Razlog za to je enostaven in smo ga omenili že zgoraj: Pantellerija je imela en sam majhen pristan, ki so ga sovražnikova letala seveda razdelala in onespobila že pri svojih prvih napadih.

Pa tudi če bi vsako noč priplulo k pantellerijskih obali sto ladij in ne bi upoštevali neprestanih sovražnikovih letalskih napadov (kakor se na primer na to niso ozirale majhne in junaške edince, ki so branile otok), ne bi bilo mogoče stvoriti v eni noči več ko le nekaj ton vode in drugih stvari.

Pa tudi to ne bi bilo moglo več pomagati posadki na Pantelleriji, zakaj v zadnjih desetih dneh je sovražnikovo letalstvo vsako cesto na otoku nepopravljivo razdelalo in uničilo vsa prevozna sredstva. Zato tistega blaga, ki so ga iztovorili, ni bilo na noben način mogoče razdeliti na druge kraje izven razvalin majhnega pristanišča.

EIAR — Radio Ljubljana

Petek, 18. junija. 8 Napoved časa. Poročila v italijanski — 12.20 Plošče — 12.30 Poročila v slovenščini — 12.45 Lahka glasba — 13 Napoved časa. Poročila v italijanski — 13.10 Poročila Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovenščini — 13.12 Orkester vodi dirigent Petralia — 14 Poročila v italijanski — 14.10 Koncert radijskega orkestra vodi dirigent D. M. Sijancec. Orkestralna glasba — 15 Poročila v slovenščini — 17 Napoved časa. Poročila v italijanski — 17.15 Koncert tria »Emona« — 17.35 Koncert sopranistke Lidije Orsini — 19 »Govorimo italijansko« — poučuje prof. dr. Stanko Leben — 19.30 Poročila v slovenščini — 19.45 Politični komentar v slovenščini — 20 Napoved časa. — Poročila v italijanski — 20.20 Radio za družino — 21.05 Orkester vodi dirigent Petralia — 21.35 Belo in črno. Orkester »Armoniac« vodi dirigent Segurini — 22.05 Predavanje v slovenščini — 22.15 G. PETTINATO: Bersagliereca — fantazija — 22.45 Poročila v italijanski.

Sobota, 19. junija. 7.30 Pesmi in napavi — 8 Napoved časa. Poročila v italijanski — 11.50 Pol ure za vojake — 12.20 Plošče — 12.30 Poročila v slovenščini — 12.45 Valčki — 13 Napoved časa. Poročila v italijanski — 13.10 Poročila Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovenščini — 13.12 Orkester vodi dirigent Gallino — 14 Poročila v italijanski — 14.10 Koncert radijskega orkestra, vodi dirigent D. M. Sijancec — sodelujeta sopranistka Draga Sok in tenorist Andrej Jarc — operetna glasba — 15 Poročila v slovenščini — 15.15 Pokrajinski vestnik — 17 Napoved časa. Poročila v italijanski — 17.15 Koncert čelista Cende Sedlbauerja — pri klavirju Marijan Lipovšek — 17.45 Pisana glasba — 17.55 Gospodinsko predavanje v slovenščini — 19.30 Poročila v slovenščini — 19.45 Politični komentar v slovenščini — 20 Napoved časa. Poročila v italijanski — 20.20 Pripombe k dogodkom — 20.40 PICK-MANGIAGALLI: Nokturno — 21.55 Operetno glasbo vodi dirigent Gallino — 22.20 Orkester »Armoniac« vodi dirigent Segurini — 22.45 Poročila v italijanski.

Skrivnosti z nevidnega bojišča

Vohunski spomini iz prve svetovne vojne

5

Zanke na puloverju.

Dobil sem Diega Bakerja, ko je zalival rože v ljubkem vrtu, ki obdaja njegovo malo vilo v Lecht-worthu. Preteklo je že petnajst let, kar nisem videl tega drugega tovariša. Zdaj sem ga zagledal v opankah, v delovni obleki in v ogromnem slavniku.

A pred petnajstimi leti! Poslednjič sva se videla v Edinburghu, in sicer v salonu lorda R. W. Langeja. Tovariš je tedaj nosil frak in celo naočnik.

»Ali se spominjaš tistih časov?« sem vprašal Bakerja ter ga mahnil po rami.

Baker je nekaj časa molčal, se zazrl nekam v daljo, nazadnje pa je zašepetal:

»Tistih lepih in strahotnih dni pač ni moči pozabiti!«

Lepi in strahotni dnevi, prav res! Tedaj je divjala vojna. Diego Baker in jaz sva bila zaposlena v vohunski službi.

Čez nekaj časa sem dejal:

»Iščem spet stare tovariše in začel sem pri tebi.«

Prijatelj je pustil škropilnico, naglo dvignil glavo ter me presenečeno pogledal:

»Ali sem morda spet vpoklican?«

»Ne, ne,« sem odgovoril naglo in se nasmešnil. »Gre za stvar, ki sem jo začel čisto sam od sebe. Rad bi spet videl nekdanje tovariše. To se pravi, tiste, ki se mi jih bo posrečilo izvohati. Rad bi jih spet pozdravil ter jih tudi kaj povprašal. Mislim, da mi bodo vsi lahko pripovedovali zanimive reči in te bi jaz rad napisal.«

Prijatelj je zamrmral:

»Čudna misel... Saj za našo zgodbo vendar veš...«

»Ne docela, dragi. Tvoja zgodba mi je na primer neznana. To se pravi, da prav zatrdno ne vem ničesar o tvojih poslednjih dogodivščinah. Videl sem te leta 1917, potem si izginil. Slišal sem, da si potoval v Palestino. Slišal sem tudi o nekakem boju, ki si ga imel z neko žensko iz sovražnikove vohunske službe. Zdaj sem te pa poiskal in...«

Diego Baker je vzel iz žepa pipico, jo zelo skrbno nabisal ter nazgal. Nekaj časa je namišljeno opazoval dim, ki je vstajal iz pipe, potem pa me je povabil, naj se grem z njim sprehajati po vrtu.

»Tvoj predlog je nekam čuden, prijatelj. Sicer pa tudi ni skoraj ničesar več takega, da bi bilo vredno zdaj praviti. Prav zares. Tisto potovanje v Palestino ni bilo nič zanimivega, zakaj ondi je bil Lawrence, ki je vse delal sam. Toda potem sem se vrnil v London in tedaj se je primerilo tisto, čemur praviš ti boji z žensko iz sovražnikove vohunske službe. Prav za prav ne moremo govoriti o boju. Gre za docela preprost primer, zelo, zelo preprost primer, ki se skoraj ne bi splačalo obujati spomina nanj, če...«

»Komaj sem se dobro vrnil iz Palestine mi je polkovnik Mc Kean naložil, naj izvoham, kako in kaj je kaj z neko gospodično, ki je prebivala v razkošnem hotelu zahodne londonske četrti. Gospodična! Kje neki! Skoraj bi moral reči deklica: stvarca, ki so je bili sami plavalci lasje in sam ogenj. Prišla je bila pred dvajsetimi dnevi v London z majhnim psom, z dvema loparjema za tenis in s sedmimi kovčgi. Njena izkazila so bila v redu. Bila je Amerikanka, Amerikanka in pol, doma na severu in je imela rejen tekoči račun v banki.

Zakaj neki je to lepo dekle prišlo sem, v London, sredi najhujše vojne, ko se je pa v njeni domovini vendar dalo tako lepo in prijetno živeti, tega ni vedela živa duša. Polkovnik Mc Kean je govoril, da je to reč treba preiskovati, zakaj zdi se mu, da je v njej nekaj sumljivega. Saj veš da je naš polkovnik imel voh za devet drugih... Razen tega so nam pa naši zaupniki iz Anverse poslali sliko sumljivega dekleta in zdelo se je, da je slika male Amerikanke.

Da ne bom pravil na dolgo in na široko, naselil sem se v prav tistem hotelu, kjer je prebivala dražestna osumljenka. Čez dva dni sem se spoprijateljil z njenim psičkom in na večer četrtega dne sem imel čast, da sem se s svojo nadzorovanko trikrat zavrtel pri valčku. In naposled... Pred petnajstimi leti sem jih imel za ušesom in sem znal govoriti, ko da bi rožice sadil. Najbrž sem tudi bil fleten fant. Zaradi tega sem se na večer po plesu prepračil, da tudi skrivnostne Amerikanke cenijo romantične sprehode v mesečini po parkih razkošnih hotelov.

Toda pretekli so dnevi in dnevi, ne da bi se mi bilo posrečilo zavohati tudi najmanjši drobec časa sumljivega o tej kar se da fletni ženski, ki ji je bilo ime Clara Crowell. Seveda sem skrbno prebrskal njeno prtljago in njeno skopo pošto mo bodno nadzorovali. A uspeha ni bilo prav nobenega. Zaradi tega sem že mislil, da zapravljam dragoceni čas.

Tedaj sem pa nepričakovano dobil pomoč. Pomagali so mi »Zeppelin«. Neko noč smo zaslišali preplasujoči glas tovarniških piščali in tudi naš hotel je bil ves pokonci. V nekaj trenutkih so se odprla vrata vseh sob in hodnikov. Moški in ženske v precej spodrecanih oblačilih so bežali v podzemeljska zavetišča.

Moja soba je bila blizu Clarine. Tako se je naključilo, da sem stopil na hodnik, pa zapazil Amerikanko, ki je tudi bežala proti stopnicam. Na sebi je imela pižamo. Tisti trenutek se mi je rodila misel, da bi zmešnjavo zaradi »Zeppelinov« izkoristil ter dekletovo sobo še enkrat preiskal.

Komaj sem stopil v Clarino sobo, sem z osuplostjo ugotovil, da je postelja nedotaknjena, četudi je bilo že pozno ponoči. Pač pa je bila na mizici v kotu prižgana svetilka, na stolu poleg nje pa je bilo vrženo pletenje. V začetem puloverju je tičala pletilka, druga, tej enaka, pa se je blestela na tleh.

Moram priznati, da se mi je ob pogledu na pulover vzbudilo nežno čustvo do male Amerikanke, ki zatrdno ni mogla ponoči spati, pa je dolge nočne ure preganjala s tem, da je pleta. In kako pleta! In kaj pleta! Bil je možki pulover za golf, temno olivnaste barve in res lep. Amerikanka je torej pleta za naše vojake in to celo ponoči! Torej je tudi mala Clara morda imela kakšnega svojega vrlega Tommyja krta v bojnih črtah. Morda celo brata. Polkovnik Mc Kean jo je pa sumnil... Kakšna polomija!

Mislil, da so se mi pri tej priči ovlažile oči... A prav tedaj, ko sem še enkrat vzdignil nedolžni pulover za golf, je nekaj belega padlo iz njega na tla. Bil je kos popisane papirja. Prav zatrdno zaljubljeno sporočilo! Kaj drugega bi tudi moglo biti...

Bral sem tisti listek znova in znova, vsaj desetkrat povrsti, potem me je pa obšla zana. Na listku je bil z zelo drobnimi črkami napisan polno stavkov, podobnih temule: »Prevoz čet po progi, ki drži na zahod: šest zank na lice, štiri narobe; prevoz vagonov s pehoto na vzhodno bojišče: sedem na lice, devet narobe; desna rama, levi rokav...«

Ti razbojnika! Pulover, pulover za golf in zanke v njem, vse to je služilo za skrivna sporočila! To nepričakovano odkritje me je zmedlo in zbudilo v meni tudi grenak občutek. Še vedno sem pregledoval skrivnostni listič, tedaj sem pa zaslišal, da je sklepnila ključavnica v vratih, ki sem jih bil pustil priprta...

V skoku sem bil pri vratih, a bila so zaprta in tičal sem v pasti. Zvonil sem, toda nihče se ni oglašil ali prišel. Najbrž je tudi vse osebe bilo po kletih.

Moral sem tako čakati dobre pol ure, šele potem je prišel nekdo in me rešil.

Kje je gospodična Clara Crowelova? sem vprašal hotelskega ravnatelja takoj nato.

Ameriška gospodična iz sobe št. 15? Odšla je, komaj minuto je od tega! Je malomarno odvrnil možak.

V pižami morda?! Kje neki! Drobnji ženski gost se je okoristil s tem, da so ostale ob preplahu vse sobe odprte in si je kaj lahko pomagal z obleko drugih gostov...

»In je nisl potem več videl?« sem vprašal Diega Bakerja, ko sem si bil malo opomogel od smeha, ki me je lomil.

»Med vojno nič več,« mi je odgovoril. »Potem pa! In sicer l. 1919. v Parizu, pa čisto po naključju. Bilo je na sprejemu v hiši moje stare tete. Bila je še vedno ista: drobna, sinjih oči, bil jo je sam ogenj in...«

Ta trenutek se je zaslišal po pesku lahкотen korak. Drobnja, plavalasa, sinjeoka gospa se nam je blizala.

»Dovolj, da te seznanim s svojo ženo!« je vzkliknil Diego Baker s čudnim smehljajem.

Potem se je obrnil h gospe in pristavil:

»Clara, to je gospod Keller, dober moj prijatelj!«